

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: HE 149/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Savonlinnan kaupungin tekemä yhteenveto ja vasta-argumentit koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi, HE 149/2024 vp.

Savonlinnan kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto. Savonlinnan kaupunki esittää asiantuntijalausuntona liitteiden A ja B mukaista yhteenvetoa ja vasta-argumentteja sekä Savonlinnan ja Kemin kaupunkien yhteistä muistiota eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, jonka Savonlinnan kaupunginhallitus käsitteli 18.11.2024 § 369. Lisäksi kaupunki tarjoutuu valiokunnan kuultavaksi esittelemään lakiesityksen vaikutuksia Savonlinnassa sekä kannustaa kutsumaan valiokunnan kuultavaksi Savonlinnan sairaalan terveydenhuollon ammattilaisia ennen lopullisen lainsäädännön hyväksymistä.

Tiivistelmä

Hallituksen esityksessä on arvioitu Länsi-Pohjan, Savonlinnan, Oulaskankaan ja Salon sairaaloiden kustannuksista saatavan noin 26 miljoonan euron säästöpotentiaali. Savonlinnan sairaalan osuus tästä on noin 6,4 miljoonaa euroa. Savonlinnan kaupunki toteaa, että hallituksen tavoittelemat noin 6 miljoonan euron kokonaissäästöt eivät toteudu Etelä-Savossa. Hallituksen esityksestä johtuen muutokset lisäävät voimakkaasti Etelä-Savon ja Lapin hyvinvointialueiden ja valtion suoria ja välillisiä kustannuksia. Lisäkustannuksia aiheutuu etenkin henkilöstömäärän kasvusta, ensihoidon kulujen sekä matkakulujen ja -korvausten kasvusta, tarvittavista uusista investoinneista, hoitojonojen kasvusta ja julkisen talouden yleisestä heikentymisestä

Savonlinnan sairaalassa on tehty vuosittain noin 500 tekonivel-leikkausta. Tämän hetkisen tiedon mukaan yksittäiset jonot eri puolella Suomea pelkästään tekonivelleikkauksiin ovat noin 12 kuukautta. Savonlinnan yksikön lakkaaminen tulee lisäämään työkuormaa muualla ja hoitojonot pitenevät valtakunnallisesti. Jos esimerkiksi työpaikastaan sairaalomalla olevalle henkilölle tekonivel-leikkaus on ainoa hoidon vaihtoehto ja toimintakyky heikko, ihminen on käytännössä sairaalomalla koko tuon jonotusajan noin 12 kuukautta. Yhden sairauspäivän hinta on 370 euroa, joten tästä tulee yhteensä vuoden aikana noin 90 000 euroa kuluja. Jos arvioidaan, että Savonlinnassa tehtävistä tekonivel-leikkauksista tehdään 10% työikäisille, aiheutuu tästä muutoksesta 50 potilaan vuoden kestävästä leikkausjonosta noin 4,5 miljoonan euron kulut. Kun jonot esimerkiksi tekonivel-leikkausten osalta kasvavat on yksittäisillä tämän kaltaisilla ratkaisuilla nopeasti vaikutuksia julkiselle taloudelle indikoituun hallituksen esityksen noin -26 miljoonan euron säästöpotentiaaliin. Esityksen on mahdollistettava pysyvä ja kannattava Public & Private -malli Savonlinnan ja Kemin Länsi-Pohjan sairaaloissa toteutettavissa tekonivelleikkauksissa.

Hallituksen esityksen mukaan lakiesitys parantaa osaavan työvoiman saatavuutta. Savonlinnan kaupunki toteaa, että lakiesitys vie edellytyksiä hoito- ja hoiva-alan koulutukselta ja pahentaa työvoimapulaa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululla on vuonna 2025 noin 400 aloituspaikkaa esimerkiksi sairaanhoitajan, sosionomin, fysioterapeutin ja jalkaterapeutin koulutusohjelmissa. Savonlinnan kampuksella sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla opiskelee 856 AMK- ja 230 YAMK-opiskelijaa. Sairaanhoitajaopiskelijoita heistä on noin 200. Lisäksi Itä-Savon koulutuskuntayhtymä Samiedulla Savonlinnassa on noin 400 terveys- ja hyvinvointialan toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijaa esimerkiksi lähihoitajina, hoiva-avustajina tai vanhustyön koulutusohjelmissa.

Lisäksi erikoissairaanhoidon muutoksien myötä potilasturvallisuus heikkenee ja asiakkaiden hoitoon pääsy vaikeutuu. Etäisyys yöaikaisen erikoissairaanhoidon päivystyksen ja raskaan erikoissairaanhoidon piiriin kasvaa erityisesti alueilla, joissa asiointi tapahtunut ennen Savonlinnan sairaalassa. Savonlinnan seudulla olevan väestön kuolemantapaukset ja toimintakykyvauriot tulevat sairaalan tulevan palvelujärjestelmän muutoksen myötä lisääntymään.

Savonlinnan kaupungin esittämät hallituksen esityksen vasta-argumentit

1. Hallituksen esityksessä esitetyt julkisen talouden säästöt

Alla on hallituksen esityksen vaikutusarviossa mukana olevat arviot taloudellisista säästöistä julkisen talouden osalta.

Lakiehdotuksen sivu 116. Taulukko 14. Arvioita Länsi-Pohjan, Savonlinnan, Oulaskankaan ja Salon sairaaloiden kustannuksista, siirtyvistä kustannuksista ja säästöpotentiaaleista.

Sairaala	Sairaalan kokonaiskustannus, ml. psykiatria, milj. euroa	Siirtyvä kustannus, milj. euroa	Siirtyvän osuus sairaalan kokonaiskustannuksesta	Säästöpotentiaali, kun 30 % siirtyvästä kustannuksesta, milj. euroa	Säästöpotentiaali vuoden 2025 tasossa, milj. euroa
Länsi-Pohja	88,0	22,6	26%	6,8	7,4
Savonlinna	59,3	21,3	35,9 %	6,4	7,0
Oulaskangas	45,5	25,3	55,6 %	7,6	8,3
Salo	43,0	15,0	35,0 %	4,6	5,0
Yhteensä	235,8	84,2	35,7 %	25,4	27,8

Vasta-argumentti: Hallituksen tavoittelemat noin 6 miljoonan euron kokonaissäästöt eivät toteudu Etelä-Savossa.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioissa sivulla 119 taulukossa 16. on arvioitu ensihoitoa koskevia vaikutuksia perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksen muutoksista johtuen. Ensihoitopalvelun lisäkustannukseksi Savonlinnan yhteispäivystyksen siirtyessä Mikkeliin on arvioitu noin 1,3 miljoonaa euroa. Savonlinnan sairaalan lääkärit ovat julkisesti arvioineet vaikutusarvion olevan merkittävästi alakanttiin. Todennäköisesti tarvitaan 2- 4 uutta ambulanssia, joten todellinen lisäkustannus on noin 2-4 miljoonaa euroa, eikä vaikutusarviossa oleva 1,3 miljoonaa euroa.

Sairausvakuutusten matkakorvausten kasvu ennen kaikkea Kela-taksien kautta.

Suomessa maksetaan vuosittain noin 309 miljoonaa euroa sairausvakuutuksen matkakorvauksia. Etelä-Savossa maksettiin vuonna 2023 yhteensä 8,8 miljoonaa euroa taksimatkoista, 2,3 miljoonaa euroa ambulanssimatkoista ja 1,2 miljoonaa euroa muista matkoista. (Lähde: Kela, Tietotarjotin) Korvatuista matkoista 72 % oli tehty taksilla. Karkeasti voidaan arvioida, että noin 25-30% Etelä-Savossa aiheutuneista kustannuksista tulee Savonlinnan seudulta. Savonlinnan osalta sairausvakuutuksen matkakorvausten lisäkustannus on vähintään noin miljoona euroa vuosittain

Esitetyt Muutokset aiheuttavat yhteensä noin 5 miljoonan euron lisäkustannukset ja esitetyt noin 6 miljoonan euron säästölaskelmat eivät toteudu.

2. Työpaikkojen sairauspoissaolojen kasvun vaikutus julkiseen talouteen.

Savonlinnan sairaalassa on tehty vuosittain noin 500 tekonivel-leikkausta, ennen kaikkea Etelä-Savon hyvinvointialueelle, mutta myös muualle Suomeen. Tämän hetkisen tiedon mukaan yksittäiset jonot eri puolella Suomea pelkästään tekonivelleikkauksiin ovat noin 12 kuukautta. Savonlinnan yksikön lakkaaminen tulee lisäämään työkuormaa muualla ja hoitojonot pitenevät valtakunnallisesti. Jos esimerkiksi työpaikastaan sairaslomalla olevalle henkilölle tekonivel-leikkaus on ainoa hoidon vaihtoehto ja toimintakyky heikko, ihminen on käytännössä sairaslomalla koko tuon jonotusajan noin 12 kuukautta.

Päivän sairauspoissaolosta aiheutuu työnantajalle keskimäärin 370 euron kustannus, joka muodostuu sijaisjärjestelyistä, ylityöistä ja työn hidastumisesta. Esimerkiksi vuonna 2024 on 252 työpäivää. Yhden sairauspäivän hinta on 370 euroa, joten tästä tulee yhteensä vuoden aikana noin 90 000 euroa kuluja. Jos arvioidaan, että Savonlinnassa tehtävistä tekonivel-leikkauksista tehdään 10% työikäisille, aiheutuu tästä muutoksesta 50 potilaan vuoden kestävästä leikkausjonosta noin 4,5 miljoonan kulut.

Kun jonot esimerkiksi tekonivel-leikkausten osalta kasvavat on yksittäisillä tämän kaltaisilla ratkaisilla nopeasti vaikutuksia julkiselle taloudelle indikoituun hallituksen esityksen noin -26 miljoonan euron säästöpotentiaaliin. Saadut säästöt julkisessa taloudessa hupenevat esimerkiksi kasvavina sairauspoissaolojen kustannuksina. Esityksen on mahdollistettava pysyvä ja kannattava Public & Private -malli Savonlinnan ja Kemin Länsi-Pohjan sairaaloissa toteutettavissa tekonivelleikkauksissa.

3. Hallituksen esityksen mukaan lakiesitys parantaa osaavan työvoiman saatavuutta

Vasta-argumentti: Esitys vie edellytyksiä hoito- ja hoiva-alan koulutukselta ja pahentaa työvoimapulaa

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululla on vuonna 2025 305 AMK-aloituspaikkaa ja 115 YAMK-aloituspaikkaa sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla esimerkiksi sairaanhoitajan, sosionomin, fysioterapeutin ja jalkaterapeutin koulutusohjelmissa.

Savonlinnan kampuksella sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla opiskelee 856 AMK- ja 230 YAMK-opiskelijaa. Sairaanhoitajaopiskelijoita heistä on 218. Alueella on valtakunnan tasolla merkittävä määrä terveysalan koulutusta, joiden edellytyksenä ovat riittävät ja laadukkaat harjoittelumahdollisuudet, joiden perustana on monipuolinen ympärivuorokautinen päivystys.

Savonlinnassa on noin 400 terveys- ja hyvinvointialan toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijaa esimerkiksi lähihoitajina, hoiva-avustajina tai vanhustyön koulutusohjelmissa. Lisäksi Savonlinnassa on luotu hyvät valmiudet vastata koko Itä-Suomen terveys- ja hyvinvointialan osaaajapulaan. Esimerkiksi alueella vallitsevan vakavan työvoimapulan vuoksi Samiedu on juuri saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä englanninkielisiä tutkinnonanto-oikeuksia vahvistamaan koulutustarjontaa mm. sosiaali- ja terveydenhoitoaloille. Uudet tutkinnot tulevat lisäämään entisestään yhteistyötarvetta hyvinvointialue Eloisan ja Savonlinnan keskussairaalan kanssa. Työpaikoilla oppiminen on kriittisessä roolissa ammattiin opiskelussa, ja esimerkiksi Samiedun lähihoitajaopiskelijoista yli 50 % opiskelee oppisopimuksella työpaikalla. On olemassa erittäin suuri riski, ettei Etelä-Savon hyvinvointialueen oma henkilöstö siirry Savonlinnasta Mikkeliin, jolloin henkilöstön saatavuus voi heikentyä.

4. Hallituksen esityksen tavoitteena on lisätä hoidon yhdenvertaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta

Vasta-argumentti: Savonlinnan seudulla olevan väestön kuolemantapaukset ja toimintakykyvauriot tulevat sairaalan tulevan palvelujärjestelmän muutoksen myötä lisääntymään

Etäisyys yöaikaisen erikoissairaanhoidon päivystyksen ja raskaan erikoissairaanhoidon piiriin kasvaa erityisesti alueilla, joissa asiointi tapahtunut ennen Savonlinnan sairaalassa. Käytännön tasolla asiakkaat siirtyvät tienpäälle ambulansseihin. Esityksen tavoite asiakas- ja potilasturvallisuuden lisäämisestä ei toteudu Savonlinnan ja Länsi-Pohjan keskussairaaloiden osalta, mikäli monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys lakkautetaan Savonlinnan ja Kemin sairaaloista. Etelä-Savon ja Lapin hyvinvointialueiden väestön potilasturvallisuus vaarantuu erikoissairaanhoidon päivystykseen pidentyneiden matka-aikojen vuoksi. Savonlinnan seudulla olevan väestön kuolemantapaukset ja toimintakykyvauriot tulevat sairaalan tulevan palvelujärjestelmän muutoksen myötä lisääntymään. Länsi-Pohjan ja Savonlinnan sairaaloiden erikoissairaanhoidon päivystyspalvelut ovat välttämättömiä alueiden väestön potilasturvallisuuden varmistamiseksi alueiden väestön ikääntyneisyyden, korkean sairastavuuden, kesäasukkaiden ja matkailijoiden korkean määrän, pitkien etäisyyksien ja vaikeakulkuisuuden vuoksi. Pidentyneiden hoitoon pääsyaikojen heikentävä vaikutus potilasturvallisuuteen on vääjäämätön.

Savonlinnan sairaalan käytännön työtä tekevät lääkärit ovat julkisesti todenneet sanomalehti Itä-Savossa, että lakiesityksen todelliset vaikutusarviot esimerkiksi ensihoitopalvelujen tarpeen kasvusta ovat täysin erilaiset, kuin hallituksen esityksessä on tilastollisesti laskettu.

5. Romahduttaa aluekehitystä ja heikentää teollisuuden toimintaedellytyksiä Savonlinnassa

Tilastokeskuksen kunnittaisen toimipaikkatilaston mukaan vuoden 2021 osalta Savonlinnan teollisuusyritysten liikevaihto oli yhteensä noin 540 miljoonaa euroa. Savonlinnassa on tällä hetkellä noin 2300 yritystä ja yrityksissä työskentelee noin 6500 henkeä. Tämän kaltaiset heikennykset esimerkiksi perheiden toisen osapuolen työllistymisessä Savonlinnassa olevissa hyvinvointialueen palveluissa, aiheuttavat riskin esimerkiksi alueen teollisuuden osaavan työvoiman saatavuudelle.